

Sygn. akt II Ca 1176/15

## POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

|                 |  |
|-----------------|--|
| Przewodniczący: | SSO Jolanta Fedorowicz   |
| Sędziowie:      | SSO Bogdan Łaskiewicz<br>SSR del. Jolanta Klimowicz-Popławska (spr.) |
| Protokolant:    | st. sekr. sądowy Zofia Szczęsnowicz                                  |

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2016 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z urzędu

z udziałem E. W. i A. W.

w przedmiocie wydania postanowienia o sporządzeniu spadku inwentarza

na skutek apelacji uczestniczki postępowania A. W.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 16 września 2015 r. sygn. akt II Ns 4027/15

**postanawia:**

I. **oddalić apelację;**

II. **stwierdzić, że zainteresowani ponoszą we własnym zakresie koszty postępowania odwoławczego związane ze swoim udziałem w sprawie.**

## UZASADNIENIE

**Postanowieniem z dnia 16 września 2015 roku Sąd Rejonowy w Białymstoku nakazał komornikowi sądowemu właściwego rewiru przy Sądzie Rejonowym w Białymstoku sporządzenie spisu inwentarza po T. K., z domu S., zmarłej w dniu (...) w B., ostatnio stale zamieszkałej w B., przy ul. (...) (pkt. I) oraz nakazał ściągnięcie kosztów związanych ze spisem inwentarza z majątku spadkowego (pkt. II).**

Powyższe orzeczenie zostało wydane przez Sąd Rejonowy z urzędu z uwagi na wpływ w dniu 14 września 2015 roku do tego Sądu aktu notarialnego Rep. A nr (...) sporządzonego w dniu 11 września 2015 roku przez notariusz M. B.

prowadzącą Kancelarię Notarialną w W., a obejmującego oświadczenie złożone przez E. W. o odrzuceniu spadku przypadającego jej z mocy testamentu po T. K., z domu S., zmarłej w dniu (...)roku w B., ostatnio stale zamieszkałej w B., przy ul. (...) oraz oświadczenie A. W. o przyjęciu spadku po w/w zmarłej, przypadającego jej z mocy testamentu, z dobrodziejstwem inwentarza.

Sąd I instancji wskazał, iż z przedmiotowego aktu notarialnego nie wynika, aby spis inwentarza po T. K. został sporządzony, wobec czego stwierdził, iż w okolicznościach niniejszej sprawy znajduje zastosowanie przepis art. 644 k.p.c. Zgodnie bowiem z powołanym przepisem, jeżeli złożono oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, a inwentarz nie był przedtem sporządzony, sąd wydaje postanowienie o sporządzeniu spisu inwentarza.

***Apelację na powyższe postanowienie wniosła uczestniczka postępowania A. W. zaskarżając orzeczenie w całości i podnosząc, iż wobec sporządzenia i złożenia przez nią wykazu inwentarza po spadkodawczyni w dniu 19 września 2015 roku postanowienie Sądu I instancji stało się ono zbędne i bezprzedmiotowe. Apelująca uzasadniając swoje stanowisko wskazała na aktualne regulacje prawne dotyczące instytucji sporządzenia spisu inwentarza. Z jednej strony zaznaczyła, iż art. 7 ustawy z dnia 20 marca 2015 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 roku, poz. 539) stanowi, że do postępowania w przedmiocie zabezpieczenia spadku i sporządzenia spisu inwentarza, w tym postępowań mających na celu wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu spadku i sporządzeniu spisu inwentarza i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe. Z drugiej strony podniosła, iż przepisy art. 636<sup>3</sup> § 1 i 2 k.p.c., które znajdują zastosowanie po dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej tj. po 18 września 2015 roku, uprawniają spadkobiercę do złożenia wykazu inwentarza bezpośrednio do sądu lub przed notariuszem. W ocenie skarżącej w przypadku, gdy przed dniem wejścia w życie powołanej ustawy nowelizującej wszczęte zostało sądowe postępowanie o sporządzenie spisu inwentarza, spadkobierca może skutecznie złożyć wykaz inwentarza, bowiem art. 7 cytowanej ustawy reguluje wyłącznie kwestie proceduralne, nie dotyczy i nie wyłącza stosowania przepisów art. 636<sup>3</sup> § 1 i 2 k.p.c. W konsekwencji zbędne jest dalsze prowadzenie przez sąd postępowania w przedmiocie sporządzenia spisu inwentarza i postępowanie takie winno podlegać umorzeniu.***

***Mając powyższe na względzie A. W. wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i umorzenie postępowania oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.***

W odpowiedzi na apelację uczestniczka postępowania E. W. podzieliła argumentację zawartą w apelacji i wniosła o uwzględnienie apelacji w całości.

***Sąd Okręgowy zważył, co następuje:***

***Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.***

Sąd Okręgowy podziela i uznaje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji oraz stwierdza, iż w niniejszej sprawie istniały podstawy do orzeczenia z urzędu o sporządzeniu spisu inwentarza po zmarłej T. K. w oparciu o art. 644 k.p.c.

Należy wskazać, iż w kontekście wniesionej apelacji, kluczowa dla oceny zasadności zaskarżonego postanowienia pozostaje wykładnia przepisów międzyczasowych dotyczących instytucji spisu inwentarza zawartych w ustawie z dnia 20 marca 2015 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 roku, poz. 539). Trzeba bowiem zaznaczyć, iż mocą powyższej ustawy nowelizującej, która weszła w życie w dniu 18 września 2015 roku, uchylony został dotychczasowy art. 644 k.p.c., zgodnie z którym, jeżeli złożono oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, a inwentarz nie był przedtem sporządzony, sąd wyda postanowienie

o sporządzeniu spisu inwentarza. W oparciu o powyższy przepis sąd spadku był zatem zobligowany do sporządzenia spisu inwentarza w sytuacji, gdy powziął informację, czy to na podstawie przesłanego aktu notarialnego, czy to w toku sądowego postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, o złożeniu oświadczenia spadkobiercy o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Trzeba zaznaczyć, że uchylenie przepisu art. 644 k.p.c. wiązało się ze zmianą, na skutek dokonanej nowelizacji, generalnej reguły odpowiedzialności spadkobierców za długi spadkowe i wprowadzenia jako zasady odpowiedzialności z tzw. dobrodziejstwem inwentarza w miejsce obowiązującej dotychczas zasady odpowiedzialności nieograniczonej. Ustawodawca mając na względzie by powyższa zmiana nie stała się źródłem nadmiernych, niepotrzebnych kosztów ponoszonych przez spadkobierców, a zarazem nie odbiła się niekorzystnie na wierzycielach spadkowych, wprowadził obok instytucji spisu inwentarza, również instytucję „prywatnego” wykazu inwentarza. Zgodnie z dodaną nowelą art. 1031<sup>1</sup> § 1 k.c. spadkobierca, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, zapisobierca windykacyjny lub wykonawca testamentu mogą złożyć w sądzie albo przed notariuszem wykaz inwentarza. Wykaz inwentarza składany przed notariuszem zostaje objęty protokołem (art. 1031<sup>1</sup> § 1 zd. 2 k.c. ), zaś stosownie do art. 1031<sup>2</sup> § 1 i 2 k.c., wykaz inwentarza składany w sądzie sporządza się według ustalonego wzoru, określonego w stosownym rozporządzeniu przez Ministra Sprawiedliwości. Z kolei wydanie postanowienia o sporządzeniu spisu inwentarza przez sąd, według nowej regulacji, następuje na wniosek, czy to tego, kto uprawdopodobni, że jest spadkobiercą, uprawnionym do zachowku lub zapisobiercą albo wykonawcą testamentu, czy to wierzyciela mającego pisemny dowód należności przeciwko spadkodawcy (art. 637 § 1 k.p.c.).

Wymaga podkreślenia, że regulację co do czasowego zakresu stosowania znowelizowanych przepisów odnośnie postępowań w przedmiocie spisu inwentarza przewiduje art. 7 ustawy z dnia 20 marca 2015 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw. Powyższy przepis stanowi, iż do postępowania w przedmiocie zabezpieczenia spadku i sporządzenia spisu inwentarza, w tym postępowań mających na celu wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu spadku i sporządzeniu spisu inwentarza i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe. Odnosząc powyższą regulację do niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż uzasadnione było wydanie przez Sąd Rejonowy z urzędu postanowienia o sporządzeniu spisu inwentarza po T. K.. Trzeba bowiem zauważyć, iż postępowanie w przedmiotowej sprawie zostało wszczęte w dniu 14 września 2015 roku (data rejestracji sprawy w repertorium Ns), postanowienie co do istoty sprawy zostało wydane przez Sąd I instancji w dniu 16 września 2015 roku i z uwagi na wniesioną apelację przez uczestniczkę postępowania A. W., nie zostało prawomocnie zakończone przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej tj. przed dniem 18 września 2015 roku. Wobec tego, że bezsporne było złożenie w dniu 11 września 2015 roku przez spadkobierczynię A. W. notarialnego oświadczenia o przyjęciu spadku po zmarłej T. K. z dobrodziejstwem inwentarza, zasadnie Sąd Rejonowy z urzędu, w oparciu o art. 644 k.p.c. wydał postanowienie o sporządzeniu spisu inwentarza. Powyższe rozstrzygnięcie znajduje oparcie w prawie i nie narusza przepisów wprowadzonych ustawą nowelizującą z dnia 20 marca 2015 roku.

Sąd Okręgowy nie podziela również stanowiska apelującej, zgodnie z którym wydanie zaskarżonego postanowienia stało się bezprzedmiotowe i zbędne wobec sporządzenia przez A. W. w dniu 19 września 2015 roku wykazu inwentarza po T. K.. W ocenie Sądu Odwoławczego, w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy, brak było podstawy prawnej do sporządzenia powołanego wykazu inwentarza przez w/w. Do powyższego wniosku prowadzi analiza art. 6 ustawy z dnia 20 marca 2015 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw. Zgodnie z powołaną regulacją, przepisów ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie stosuje się do spadków otwartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Powyższe oznaczają, że wszelkie zmiany wprowadzone w ustawie Kodeks cywilny, bo art. 1 ustawy nowelizującej odnosi się wyłącznie do tego aktu prawnego, znajdują zastosowanie jedynie do spadków otwartych nie wcześniej niż dnia 18 września 2015 roku. Nie ulega wątpliwości, iż powyższa regulacja odnosi się zatem do instytucji wykazu inwentarza uregulowanej w dodanych nowelą przepisach art. 1031<sup>(1)</sup> k.p.c. – 1031<sup>(3)</sup> k.p.c. Powyższe przepisy mają charakter materialnoprawny i stosownie do normy intertemporalnej zawartej w art. 6 ustawy, znajdują zastosowanie do spadków otwartych po dniu wejścia w życie ustawy zmieniającej. A zatem jedynie spadkobiercom, którzy przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza po osobach zmarłych nie wcześniej niż w dniu 18 września 2015 roku przysługuje uprawnienie do złożenia, czy to w sądzie, czy to przed notariuszem, wykazu inwentarza w rozumieniu art. 1031<sup>(1)</sup> k.p.c. – 1031<sup>(3)</sup> k.p.c. Wobec tego,

że spadek po T. K. został otwarty w dniu (...) roku (skrócony odpis aktu zgonu – k. 6), wyłączona była możliwość skutecznego złożenia przez uczestniczkę postępowania A. W. wykazu inwentarza w dniu 19 września 2015 roku. Powyższej oceny nie zmienia okoliczność zarządzenia przez Sąd Rejonowy w sprawie sygn. akt II Ns 285/16 w dniu 5 lutego 2016 roku o dokonaniu ogłoszenia o złożeniu wykazu inwentarza z dnia 19 września 2015 roku. Jak wynika z przeprowadzonej wyżej analizy przepisów, brak było podstaw prawnych do sporządzenia przez A. W. przedmiotowego wykazu inwentarza po T. K., po której spadek został otwarty przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 20 marca 2015 roku zmieniającej m. in. ustawę Kodeks cywilny.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono zgodnie z zasadą orzekania o kosztach w postępowaniu nieprocesowym wynikającą z art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którą zainteresowani ponoszą we własnym zakresie koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.